

พันธุ์สัตว์

เอกสารแนะนำ

กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ISBN 974-682-058-3

พันธุ์สัตว์

ลิขสิทธิ์

กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

จัดพิมพ์โดย

กลุ่มเผยแพร่และประชาสัมพันธ์

สำนักพัฒนาการปศุสัตว์และถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมปศุสัตว์

ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทร. 0-2653-4493, 0-2653-4444 ต่อ 2431 โทรสาร 0-2653-4934

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

79 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2545 จำนวน 10,000 เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2546 จำนวน 15,000 เล่ม (ปรับปรุง)

ผู้เรียบเรียง

กองบำรุงพันธุ์สัตว์

โทร. 0-2653-4450, 0-2953-4444 ต่อ 3212

สารบัญ

หน้า

โคนม	1
ควายไทย	3
อูฐ	5
สุกร	6
แพะ	11
แกะ	14
กวาง	17
โคเนื้อ	21
ไก่	31
เป็ด	37

พันธุ์สัตว์

โคนมพันธุ์ไทยฟรีเซียน (TF)

โคนมพันธุ์ไทยฟรีเซียน เป็นโคนมที่กรมปศุสัตว์พัฒนาพันธุ์ขึ้นมาจากการผสมโคพื้นฐาน ได้แก่ โคพื้นเมือง โคพันธุ์ผสมบราห์มัน โคพันธุ์ผสมเรดซินดี ด้วยน้ำเชื้อโคพ่อพันธุ์ขาว-ดำ หรือที่เรียกว่าโฮลสไตน์ฟรีเซียน แล้วผสมเพิ่มระดับเลือดโคขาว-ดำขึ้นไปเกิน 2 ชั่ว หรือผสมจนได้โคที่มีระดับเลือดโคขาว-ดำมากกว่า 75 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป จึงเรียกว่าเป็นโคไทยฟรีเซียน ดังภาพ

จากผลการดำเนินงานของกรมปศุสัตว์จากอดีตจนถึง 60 ปี ในปี 2544 โคนมพันธุ์ไทยฟรีเซียนสามารถให้ผลผลิตและเจริญเติบโตดังข้อมูลในตาราง

คุณลักษณะโคนมพันธุ์ TF	เป้าหมาย	ผลผลิต
1. น้ำหนักแรกเกิด (กก.)	30	38.58
2. น้ำหนักหย่านมที่อายุ 3 เดือน (กก.)	95	95.58
3. น้ำหนักโคสาวอายุ 1 ปี (กก.)	230	257.81
4. อายุโคสาวเมื่อให้ลูกตัวแรก	320	343.75
5. ผลผลิตน้ำนมจริงต่อระยะการให้นม (กก.)	4,500	4,444
6. จำนวนวันรีดนม (วัน)	>280	303

นอกจากนี้ยังได้ทำการผลิตพ่อพันธุ์โคนมขาว-ดำ เข้าทดสอบสมรรถภาพการเจริญเติบโตปีละ 10 พ่อ และทดสอบโรค นำโคที่ผ่านการทดสอบไปรีดเก็บน้ำเชื้อ ปีละ 2 พ่อ ในปี 2544 มีโคพ่อพันธุ์กำลังรีดเก็บน้ำเชื้อ 2 พ่อ และกำลังจะส่งเข้ารีดเก็บน้ำเชื้ออีก 2 พ่อ ปัจจุบันรอตทดสอบผลผลิตให้ลูกสาวเพื่อให้ได้โคพ่อพันธุ์ชั้นเยี่ยมต่อไป

โคนมพันธุ์ไทยมิลค์กิงชีบู (ที่ เอ็ม แซด)

โคนมพันธุ์ไทยมิลค์กิงชีบู หรือเรียกย่อๆ ว่า ที่ เอ็ม แซด เป็นโคนมที่กรมปศุสัตว์พัฒนาพันธุ์ขึ้นจากการผสมโคพื้นฐาน ได้แก่ โคพันธุ์ผสมบราห์มันพื้นเมือง โคพันธุ์ผสมเรดซินด์ โดยการผสมพันธุ์แม่โคเหล่านี้ด้วยน้ำเชื้อโคพ่อพันธุ์ขาว-ดำ หรือโคพันธุ์โฮลสไตน์ฟริเซียน จำนวน 2 ชั่ว หรือผสมจนได้โคที่มีระดับเลือดโคขาว-ดำ 75 เปอร์เซ็นต์ แล้วผสมด้วยพ่อพันธุ์โคขาว-ดำที่มีระดับเลือด 75 เปอร์เซ็นต์ เพื่อรักษาระดับเลือดโคขาว-ดำ อยู่ที่ 75 เปอร์เซ็นต์ แล้วใช้วิธีการคัดเลือกพันธุ์เพื่อให้ได้พันธุ์โคนมที่ให้นมระดับปานกลาง 3,500 กก. ต่อระยะเวลาให้นม และเหมาะสมกับเกษตรกรรายใหม่หรือเกษตรกรที่มีประสบการณ์การเลี้ยงโคนมมาน้อย ไม่มีการพัฒนาด้านการจัดการอาหาร ที่สามารถเลี้ยงโคให้นมสูงได้ โดยกรมปศุสัตว์ได้ดำเนินการผลิตโคพ่อพันธุ์ เพื่อให้เป็นทางเลือกแก่เกษตรกรที่ไม่ต้องการเลี้ยงโคนมเลือดขาว-ดำสูงๆ ให้สามารถเลือกใช้น้ำเชื้อจากโคพ่อพันธุ์ TMZ ได้ ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างการทดสอบผลผลิตในลูกสาว เพื่อให้ได้พ่อพันธุ์ชั้นเยี่ยม นอกจากนี้

ได้ทำการทดสอบการเลี้ยงดูโคนมพันธุ์ ที่ เอ็ม แซด ในระดับเกษตรกร จำนวน 20 ราย โค 100 ตัว จัดเก็บข้อมูลโดยใช้โปรแกรมดี เอช ไอ (DHI) ที่กองบำรุงพันธุ์สัตว์ได้พัฒนาขึ้น

ควายไทย

ควายไทย เป็นสัตว์พื้นเมืองที่คู่กับวัฒนธรรมการเกษตรของไทยมาเป็นเวลานาน มีความผูกพันต่อวิถีชีวิตเกษตรกร และมีความสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศตลอดมา เกษตรกรไทยเลี้ยงควายเพื่อวัตถุประสงค์หลายประการ ได้แก่ ใช้เป็นแรงงาน มูลใช้เป็นปุ๋ย เนื้อใช้บริโภค และยังเป็นการเก็บออมทรัพย์ของเกษตรกรเพื่อความมั่นคงของครอบครัว ควายไทย จัดเป็นพวกควายปลักที่ดีที่สุดในโลก มีรูปร่างใหญ่ แข็งแรงบึกบึน ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมในประเทศไทยได้ดี มีประชากร 1.3 ล้านตัว (พ.ศ. 2544) อัตราการลดลงในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมา 9-10% ต่อปี ส่วนมากเลี้ยงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประมาณ 80%

กรมปศุสัตว์ได้พัฒนาปรับปรุงพันธุ์ควายพื้นเมืองให้มีขนาดใหญ่ มีการเจริญเติบโตดี โดยมีเป้าหมายการผลิตควายฝูงยอดเยี่ยมที่มีน้ำหนักโตเต็มที่ เพศผู้ 800-900 กิโลกรัม เพศเมีย 550-650 กิโลกรัม

มีอัตราการตกตกลูกมากกว่า 70% ช่วงห่างการให้ลูกไม่ต่ำกว่า 480 วัน และมีอายุเมื่อให้ลูกตัวแรกไม่เกิน 3.5 ปี ผลจากการปรับปรุงพันธุ์สามารถกระจายพันธุ์กรรมควายยอดเยี่ยมเพื่อปรับปรุงพันธุ์ควายของเกษตรกรได้ปีละประมาณ 300,000 ตัว หรือ 25% ของควายทั้งประเทศ

บทบาทและคุณค่าควายไทย

- ควายไทยลดรายจ่ายในการทำนาของชาวนาและเกื้อกูลสิ่งแวดล้อม ถ้าชาวนามีควาย 2 ตัว ทำนา 15-20 ไร่ จะลดรายจ่ายปีละ 8,400 บาท (ลดค่าจ้าง รถไถนา 15 ไร่ ๆ ละ 360 บาท และลดค่าปุ๋ยเคมี 15 ไร่ ๆ ละ 200 บาท)
- ควายไทยเป็นออมทรัพย์ที่เป็นรายได้ให้ผู้เลี้ยง
- ควายไทยเป็นอาหารโปรตีนคุณภาพสูง ไขมันและคลอเรสเตอรอลต่ำกว่าเนื้อสัตว์ประเภทอื่น
- ผลพลอยได้ เช่น หนัง เขา กระดูก ทำให้เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่อง สร้างงาน สร้างรายได้เข้าประเทศ หนังควายไทยมีลายธรรมชาติในตัวที่ไม่เหมือน สัตว์ประเภทอื่น ซึ่งนับเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว จึงได้รับความนิยมสูงในตลาดต่างประเทศ

*“ร่วมกับอนุรักษ์และพัฒนาควายไทย
สำนักคุณค่าควายไทย มรดกไทย”*

อูฐ (Camel)

รัฐบาลได้กำหนดนโยบายให้กรมปศุสัตว์นำอูฐมาเลี้ยงเพื่อให้เป็นสัตว์เศรษฐกิจตัวใหม่ เนื่องจากอูฐเป็นสัตว์ที่สามารถอยู่ในสภาพแห้งแล้ง ใช้อาหารที่มีคุณภาพต่ำได้เป็นอย่างดี

อูฐที่นำมาเลี้ยงอยู่ในเมืองไทย

จัดอยู่ในตระกูล *Camelidae*, species *Camelus dromedarius* ซึ่งเป็นอูฐตะโพนกเดียว อูฐชนิดนี้เลี้ยงเพื่อใช้บริโภคเนื้อและนมเป็นหลัก สามารถใช้บรรทุกของ ทำงาน และใช้ประโยชน์จากหนังและขน

ผู้สนใจ สามารถติดต่อขอทราบข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่
กองบำรุงพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์ ถนนพญาไท กทม. 10400 โทร. 0-2653-4452
และศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ลำพญากลาง อ.หนองรี จ.ลพบุรี
โทร. 0-3646-1600

การพัฒนาสายพันธุ์สุกรของกรมปศุสัตว์

พันธุ์แลนด์เรซ (Landrace)

ลักษณะ มีสีขาวย หูปรก ลำตัวยาว มีซี่โครงมากถึง 16-17 คู่ หน้ายาว โตเต็มที่ 200-250 กก. ให้ลูกดกเฉลี่ย 9-10 ตัว เลี้ยงลูกเก่ง หย่านมเฉลี่ย 8-9 ตัว มีข้อเสีย คือ อ่อนแอ มักจะมีปัญหาเรื่องขาอ่อน ขาไม่ค่อยแข็งแรง แก้ไข โดยต้องเลี้ยงด้วยอาหารที่มีคุณภาพดี พันธุ์แลนด์เรซ เหมาะที่จะใช้เป็นสายแม่พันธุ์ กรมปศุสัตว์ ได้ปรับปรุงพัฒนาสายพันธุ์แลนด์เรซ ให้มีลักษณะทาง เศรษฐกิจดีเด่นในปัจจุบัน ดังนี้

อัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย (ADG)	886.60	กรัม/วัน
ประสิทธิภาพการใช้อาหาร (FCR)	2.41	
ความหนาไขมันสันหลัง (BF)	0.99	ซม.
อายุจากเกิดถึงน้ำหนัก 90 กก. (AGE)	141.85	วัน

หมายเหตุ ตัวที่ดีเด่นที่สุดมี ADG 1,313 กรัม/วัน, FCR 1.77, BF 0.85 ซม. และ AGE 129 วัน

พันธุ์ลาร์จไวท์ (Large White)

ลักษณะ มีสีขาว หูตั้ง ลำตัวยาว กระดูกใหญ่ โครงใหญ่ หน้กสั้น หัวใหญ่ โตเต็มที่น้ำหนัก 200-250 กก. ให้ลูกตกเฉลี่ย 9-10 ตัว เลี้ยงลูกเก่ง หย่านมเฉลี่ย 8-9 ตัว มีความแข็งแรง เจริญเติบโตเร็ว คุณภาพซากดี พันธุ์ลาร์จไวท์ เหมาะที่ใช้เป็นทั้งสายพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์

กรมปศุสัตว์ ได้ปรับปรุงพัฒนาสายพันธุ์ลาร์จไวท์ ให้มีลักษณะทางเศรษฐกิจดีเด่นในปัจจุบัน ดังนี้

อัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย (ADG)	828.90	กรัม/วัน
ประสิทธิภาพการใช้อาหาร (FCR)	2.51	
ความหนาไขมันสันหลัง (BF)	1.15	ซม.
อายุจากเกิดถึงน้ำหนัก 90 กก. (AGE)	152.36	วัน

หมายเหตุ ตัวที่ดีเด่นที่สุดมี ADG 1,176.47 กรัม/วัน, FCR 2.3, BF 1.2 ซม. และ AGE 156.58 วัน

พันธุ์ดูโรค (Duroc)

ลักษณะ มีสีแดง หูปรกเป็นส่วนใหญ่ ลำตัวสั้นกว่าลาร์จไวท์ และแลนด์เรซ ลำตัวหนา หลังโค้ง โตเต็มที่ 200-250 กก. เป็นสุกรที่ให้ลูกไม่ดกเฉลี่ย 8-9 ตัว เลี้ยงลูกไม่เก่ง หย่านมเฉลี่ย 6-7 ตัว ลูกสุกรหลังจากอายุ 2 เดือนไปแล้ว เจริญเติบโตเร็ว มีความแข็งแรงทนทานต่อสภาพดินฟ้าอากาศทุกชนิด นิยมใช้เป็นสายพ่อพันธุ์เพื่อผลิตลูกผสมจะได้ลูกผสมที่สวยงาม แผ่นหลังกว้าง เจริญเติบโตเร็ว

กรมปศุสัตว์ ได้ปรับปรุงพัฒนาสายพันธุ์ดูโรค ให้มีลักษณะทางเศรษฐกิจดีเด่นในปัจจุบัน ดังนี้

อัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย (ADG)	837.00 กรัม/วัน
ประสิทธิภาพการใช้อาหาร (FCR)	2.37
ความหนาไขมันสันหลัง (BF)	1.19 ซม.
อายุจากเกิดถึงน้ำหนัก 90 กก. (AGE)	154.70 วัน

หมายเหตุ ตัวที่ดีเด่นที่สุดมี ADG 1,157.89 กรัม/วัน, FCR 1.99, BF 1.10 ซม. และ AGE 124.11 วัน

การสร้างสายพันธุ์สุกรของกรมปศุสัตว์

พันธุ์ปากช่อง 2

สุกรสายพันธุ์ปากช่อง 2 เป็นสุกรที่กรมปศุสัตว์ได้พัฒนาขึ้น โดยการผสมข้ามพันธุ์ระหว่างสุกรพันธุ์เปียแตงและสุกรพันธุ์คูรีอค มีลักษณะรูปร่างกล้ามเนื้อเด่นชัด มีรูปร่างภายนอกสวยงาม ลำสันบึกบึน แข็งแรงทนทานต่อสภาพการเลี้ยงในประเทศและมีเปอร์เซ็นต์เนื้อแดงสูง สามารถนำไปใช้เป็นตัวพ่อพันธุ์สุดท้าย (Terminal Boar) ในการผลิตสุกรขุน ซึ่งคาดว่าจะทำให้สุกรขุนมีการเจริญเติบโตดี และมีเปอร์เซ็นต์เนื้อแดงสูงขึ้น เป็นที่ต้องการของตลาด และเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของเกษตรกรผู้ผลิตสุกรขุนในอุตสาหกรรมการผลิตสุกร

เป้าหมายในการสร้างสุกรพันธุ์ปากช่อง 2 ต้องมีลักษณะทางเศรษฐกิจที่ดี คือ

อัตราการเจริญเติบโตมากกว่า	750	กรัม/วัน
ประสิทธิภาพการใช้อาหารไม่เกิน	2.80	
ความหนาไขมันสันหลังน้อยกว่า	1.10	ซม.
มีลักษณะสีขนสีเหลือง-ดำ สีแดง-ดำ สีแดง หรือสีเหลือง		

พันธุ์ปากช่อง 3

สุกรพันธุ์ปากช่อง 3 เป็นการผสมผสานพันธุกรรมที่ดี ระหว่างสุกรพันธุ์ ลาร์จไวท์และพันธุ์เปียบตรงสำหรับใช้เป็นพ่อพันธุ์สุดท้ายในการผลิตสุกรขุนที่มี ลักษณะทางเศรษฐกิจดีเพื่อลดต้นทุนในการผลิต และให้ซากที่มีเนื้อแดงมาก เป็นที่ต้องการของผู้บริโภค สุกรพันธุ์ปากช่อง 3 เป็นสุกรที่มีสีขาวตลอด ลำตัว หูตั้ง รูปร่างสมส่วนแต่จะมีกล้ามเนื้อมากเป็นพิเศษบริเวณไหล่ สันหลัง และสะโพก มีขาหน้าและขาหลังที่แข็งแรง เหมาะสำหรับเกษตรกรที่ต้องการใช้เป็นพ่อพันธุ์สุดท้ายที่ผลิตสุกรขุนที่ให้เปอร์เซ็นต์เนื้อแดงสูง

เป้าหมายในการสร้างสุกรพันธุ์ปากช่อง 3 มีลักษณะทางเศรษฐกิจ ที่ดี คือ

อัตราการเจริญเติบโตมากกว่า	800	กรัม/วัน
ประสิทธิภาพการใช้อาหารไม่เกิน	2.60	
ความหนาไขมันสันหลังน้อยกว่า	1.00	ซม.
พื้นที่หน้าตัดเนื้อสัน	36.0	ตร.ซม.
อายุจากเกิดถึงน้ำหนัก 90 กก.	154	วัน

การพัฒนาการผลิตพันธุ์แพะ

1. แพะพันธุ์แองโกลนูเบียน

น้ำหนัก

แรกเกิด	2.5	กก.
อายุ 3 เดือน	15	กก.
โตเต็มที่ผู้	60-70	กก.
โตเต็มที่เมีย	50-60	กก.

กรมปศุสัตว์ นำเข้ามาเพื่อปรับปรุงพันธุ์แพะพื้นเมืองให้มีขนาดใหญ่ขึ้น เป็นแพะที่ให้ทั้งเนื้อและนม เหมาะสมกับสภาพเขตร้อนชื้น สันจมูกโค้ง ใบหูยาวปรกกลง

2. แพะเนื้อพันธุ์บอร์

น้ำหนัก

แรกเกิด	4	กก.
อายุ 3 เดือน	20	กก.
โตเต็มที่ผู้	65-90	กก.
โตเต็มที่เมีย	55-70	กก.

กรมปศุสัตว์ นำเข้าจากประเทศแอฟริกาใต้ เมื่อปี พ.ศ. 2539 เป็นแพะเนื้อขนาดใหญ่ ลักษณะเด่นคือมีลำตัวสีขาว หัวและคอจะมีสีแดง ใบหูยาวปรก

3. แพะนมพันธุ์ซาเนน

น้ำหนัก

แรกเกิด	3.3	กก.
อายุ 3 เดือน	17	กก.
โตเต็มที่ผู้	70-80	กก.
โตเต็มที่เมีย	50-50	กก.

แพะซาเนน มีลักษณะสีขาวทั้งตัว ใบหูเล็กตั้ง หน้าตรง เป็นแพะที่ให้น้ำนมสูงที่สุด ผลผลิตน้ำนมเฉลี่ย 2.2 กก. ระยะการให้นม 200 วัน

4. แพะนมพันธุ์อัลไพน์

น้ำหนัก

แรกเกิด	3.8	กก.
อายุ 3 เดือน	18.5	กก.
โตเต็มที่ผู้	60-70	กก.
โตเต็มที่เมีย	50-55	กก.

แพะอัลไพน์ มีลักษณะสีดำ หรือสีน้ำตาลดำ ใบหูเล็กตั้ง หน้าตรงมีแถบสีขาว เป็นแพะที่ให้น้ำนมสูง ผลผลิตน้ำนมเฉลี่ย 2.0 กก. ระยะการให้นม 200 วัน

5. แพะพันธุ์ทอกเกินเบอร์ก

น้ำหนัก

แรกเกิด	3.5	กก.
อายุ 3 เดือน	18	กก.
โตเต็มที่ผู้	60-70	กก.
โตเต็มที่เมีย	50-55	กก.

แพะทอกเกินเบอร์ก มีลักษณะสีช็อคโกแลต หรือสีโกโก้ ใบหูเล็กตั้งหน้าตรง มีแถบสีขาว เป็นแพะที่ให้ไขมันสูง ผลผลิตน้ำนมเฉลี่ย 1.7 กก. ระยะการให้นม 200 วัน

การปรับปรุงพันธุ์แพะเนื้อกรมปศุสัตว์

โดยใช้พ่อเบอร์หรือแองโกลนูเบียนคุมฝูงแม่พื้นเมืองผลิตลูกแพะ แบบยกระดัดสายเลือด 50-75% เพื่อให้มีรูปร่างขนาดน้ำหนักตัวผลผลิตเนื้อเพิ่มขึ้น

การปรับปรุงพันธุ์แพะนมกรมปศุสัตว์

โดยใช้พ่อชาเนน หรือ อัลไพน์ หรือทอกเกินเบอร์กคุมฝูงแม่พื้นเมืองผลิตลูกแพะ แบบยกระดัดสายเลือด 50-75% เพื่อเพิ่มผลผลิตน้ำนมสูงขึ้น

การพัฒนาการผลิตพันธุ์แกะ

1. แกะเนื้อพันธุ์คาทาคิน

น้ำหนัก

แรกเกิด	2.5-3.5 กก.
อายุ 3 เดือน	18-20 กก.
โตเต็มที่ผู้	60-70 กก.
โตเต็มที่เมีย	55-60 กก.

กรมปศุสัตว์ได้รับการสนับสนุนพ่อพันธุ์นี้จากสถาบันวินรีคสหรัฐอเมริกา ปีพ.ศ. 2532 เป็นแกะเนื้อที่ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี เลี้ยงปล่อยทุ่งหญ้าธรรมชาติได้ ผลัดขนได้เองเมื่อร้อน ทนพยาธิ ภายในเนื้อแกะคุณภาพดีไม่มีกลิ่น

2. แกะเนื้อพันธุ์ซานตาอินส

น้ำหนัก

แรกเกิด	2.5-3.8 กก.
อายุ 3 เดือน	18-2 กก.
โตเต็มที่ผู้	80-90 กก.
โตเต็มที่เมีย	50-65 กก.

เป็นแกะนำเข้าจากประเทศบราซิล ปี พ.ศ. 2540 ขนาดใหญ่ ใบหูยาวปรก จมูกโค้งงูนูน

3. แกะเนื้อพันธุ์บาร์บาโดส แบล็คเบลลี

น้ำหนัก

แรกเกิด	2.8	กก.
อายุ 3 เดือน	13.4	กก.
โตเต็มที่ผู้	55-70	กก.
โตเต็มที่เมีย	40-55	กก.

เป็นแกะเนื้อ มีสีน้ำตาลอ่อนถึงเข้ม และจะมีสีดำที่ใต้คาง ใต้ใบหู ขอบตา และพื้นที่ท้องลงมาถึงใต้ขา มีลักษณะพิเศษคือให้ลูกดก อัตราการเกิดลูกแฝดสูงถึง 60.8% แม่แกะวัยเจริญพันธุ์หนัก 45 กก. ขนาดครอก 1.5-2.3 ตัวต่อครอก

4. แกะเนื้อพันธุ์ดอร์เปอร์

น้ำหนัก

แรกเกิด	4.0	กก.
อายุ 3 เดือน	30	กก.
โตเต็มที่ผู้	80-95	กก.
โตเต็มที่เมีย	60-75	กก.

เป็นแกะที่มีลักษณะเนื้อคุณภาพสูง สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้ดี ทนแล้ง มีลำตัวสีขาว หัวสีดำ ไม่มีเขา

หน่วยงานของกรมปศุสัตว์ที่เลี้ยงแพะแกะ

หน่วยงาน	แพะ	แกะ	รหัส	โทรศัพท์
ศ.หนองขาว ราชบุรี	1, 2		032	261090
ศ.ตาก	3		055	511728
ศ.สุราษฎร์ธานี	1, 2		077	286939
ศ.ยะลา	1, 2, 3		073	214210
ส.ปากช่อง	4		044	313072
ส.ชัยภูมิ	1, 2	4, 5, 6	044	812370
ส.แม่ฮ่องสอน		7, 8, 5	053	611031
ส.ปลวกแดง ระยอง		1, 2, 5	038	618461
ส.เทพา สงขลา	1, 2	3, 5	074	239910
ส.ปัตตานี	1, 4, 5, 6		073	335935
ส.นราธิวาส	1, 2	1, 2	073	512279
ส.กระบี่	1, 2		075	621347
ส.ตรัง	3		075	218476

แพะเนื้อ 1 = แองโกลนูเบียน แกะเนื้อ 1 = คาทาดิน 3 = บาร์บาโดส
 2 = บอร์ 2 = ซานตานิเนส 4 = คอร์เปอร์
 3 = พื้นเมือง 5 = พื้นเมือง

แพะนม 4 = ซานเนน แกะขน 6 = เมอรีโน 7 = บอนด์
 5 = อัลไพน์ 8 = คอร์ริเดล
 6 = ทอกเกินเบอร์ก

การจำหน่ายแพะแกะของกรมปศุสัตว์

จำหน่ายขนาดอายุ 3 เดือนขึ้นไป (น้ำหนัก 15 กก.) ทุกเพศราคาเท่ากัน คิตราคาดำน้ำหนักตัว กก.ละ 60 บาท และบวกเพิ่มค่าสายพันธุ์อีก คือ พันธุ์แท้เพิ่ม 1,000 บาท ลูกผสม 50% เพิ่ม 500 บาท 75% เพิ่ม 750 บาท

การเลี้ยงกวางไทยเป็นสัตว์เศรษฐกิจ

ชื่อสามัญ Sambar Deer

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cervus unicolor*

กวางไทย หรือเรียกกันว่า กวางม้า กวางควาย หรือกวางป่า (Sambar Deer) สูง 135-150 ซม. น้ำหนักตัวผู้ 250-320 กก. ตัวเมียหนัก 155-250 กก. สูง 120 ซม. มีเขาเฉพาะตัวผู้ เกษตรกรนิยมเลี้ยงเพราะให้ผลผลิตเนื้อปริมาณมาก ให้น้ำหนักเขาอ่อนสด 3-4 กก. เป็นเขาอ่อนที่นิยมมากในตลาดเอเชีย

เป็นกวางที่ไม่มีฤดูผสมพันธุ์เช่นกวางอื่นๆ ในเขตหนาว โดยทั่วไป กวางตัวเมียสามารถผลิตลูกได้เมื่ออายุประมาณ 18 เดือน กวางตัวผู้จะสามารถผสมพันธุ์ได้เมื่ออายุประมาณ 15 เดือน ระยะอุ้มท้อง 8 เดือน ให้ลูกครั้งละ 1 ตัว

กวางตัวผู้จะผสมพันธุ์ในช่วงเขาแข็งและตกมัน (rut) จะดุร้ายและมักอันตรายที่สุดในช่วงนี้

เนื้อทราย

ชื่อสามัญ Hog Deer

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cervus porcinus* (*Axis porcinus*)

เนื้อทราย เป็นกวางที่มีขนาดเล็ก แต่ดูแล้วค่อนข้างเจ้าเนื้อ อ้วนเตี้ย คล้ายหมู ตัวผู้โตเต็มที่หนัก 45-50 กก. สูง 70 ซม. ตัวเมียหนัก 30 กก. สูง 61 ซม. มีเขาเฉพาะตัวผู้

เนื้อทรายสามารถผสมพันธุ์ได้ตลอดทั้งปี ระยะตั้งท้องประมาณ 8 เดือน โดยปกติตกลูกครั้งละ 1 ตัว

เนื่องจากเนื้อทรายเป็นกวางที่ชอบมุด ดังนั้น ในการทำรั้วแปลงหญ้า ในส่วนที่ติดดินควรก่ออิฐหรือตอกหมุดฝังดินยึดรั้วให้แน่น เนื้อทรายไม่ควรเลี้ยงปนกับกวางพันธุ์อื่น

กวางสายพันธุ์ต่างประเทศ

ชื่อสามัญ Rusa Deer

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cervus timorensis*

กวางรูซ่า มีขนาดตัวเล็ก ให้เนื้อน้อยตัวละ 35 กก. และให้น้ำหนักเขาอ่อนสดน้อย 1 กก. (อยู่ได้ในพื้นที่อากาศแห้ง ในมาเลเซียมักพบเป็นวัณโรคปอด)

เปรียบเทียบการเจริญเติบโตของกวางรูซ่า (ศูนย์วิจัยฯ หนองกวาง)

กวางรูซ่า	ผู้	เมีย
น้ำหนักแรกเกิด (กก.)	5.3	4.5
น้ำหนักอายุ 4 เดือน (กก.)	28.5	21.5
น้ำหนักอายุ 16 เดือน (กก.)	95.5	65
อัตราการเติบโต (กรัม/วัน)		
- ก่อนหย่านม	125.5	127.8
- หลังหย่านม	175	120
ประสิทธิภาพการใช้อาหาร	10.0	10.2

กวางแดง

ชื่อสามัญ	Red Deer
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Cervus elaphus</i>
น้ำหนัก	300-400 กก.
ส่วนสูง	150-160 ซม.

มีถิ่นกำเนิดอยู่ในประเทศเขตหนาวอากาศแห้ง นิยมเลี้ยงในยุโรป นิวซีแลนด์ และเป็นกวางที่ให้เขาอ่อนที่ขนาดใหญ่ ให้น้ำหนักเขาอ่อนสด 4-5.5 กก.

กวางฟอลโด

ชื่อสามัญ	Fallow Deer
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Dama dama</i>
น้ำหนัก	50-80 กก.
ส่วนสูง	75-105 ซม.

เป็นกวางขนาดเล็ก มีถิ่นกำเนิดในเมดิเตอร์เรเนียน สืบสายกวางดาว มีจุดขาว กวางโตเต็มที่เขาแผ่ขยายคล้ายรูปฝ่ามือ (palmate area) กว้าง 8-25 ซม. และยาว 39 ซม.

โคเนื้อ

▲ บราห์มัน

▲ ตาก

▲ กบินทร์บุรี

โคเนื้อเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญ มีการเลี้ยงโคเนื้อกันอย่างแพร่หลายเป็นอาหารโปรตีนเพื่อการบริโภค ประชาชนทั่วไปนิยมบริโภคเนื้อโค เนื่องจากเนื้อโคมีปริมาณไขมันและโคเรสเตอรอลที่ต่ำ มีปริมาณของธาตุเหล็กมากกว่าเนื้อสัตว์ชนิดอื่นที่เป็นสีขาว

ประเทศไทยได้มีการนำโคพันธุ์เนื้อมาจากต่างประเทศเข้ามาเลี้ยงกันหลายสายพันธุ์ เช่น พันธุ์ชาร์โรเลต์ บราห์มัน เดรัท์ มาสเตอร์ ฯลฯ ซึ่งปัจจุบันกรมปศุสัตว์มีนโยบายที่จะใช้พันธุ์บราห์มันเป็นพันธุ์พื้นฐานในการปรับปรุงพันธุ์โคเนื้อของประเทศ เนื่องจากเป็นพันธุ์ที่ทนต่อโรคและแมลง กรมปศุสัตว์ได้มีการพัฒนาพันธุ์สัตว์ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ให้ผลิตผลที่มีคุณภาพสูง รวม 2 พันธุ์คือ โคพันธุ์กบินทร์บุรี และโคพันธุ์ตาก ซึ่งเป็นพันธุ์ที่เลี้ยงง่ายในสภาพแวดล้อมของประเทศไทย ไม่เลือกอาหารโตเร็ว คุณภาพซากดี

▲ ขาวลำพูน

▲ อีสาน

▲ วัวลาน

สำหรับโคพื้นเมือง ซึ่งมีขนาดเล็ก
ทนร้อนหากินเก่ง ให้ลูกดก สามารถ
ใช้ประโยชน์จากอาหารหยาบได้ดี
แบ่งเป็นหลายชนิด เช่น โคพื้นเมือง
สายภาคใต้ (วัวชน) สายภาคเหนือ
(ขาวลำพูน) สายภาคตะวันออกเฉียง-
เหนือ(อีสาน) สายภาคกลาง(วัวลาน)

การเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพที่มีความ
สำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศอย่าง
มากชนิดหนึ่ง เกษตรกรไทยสามารถ
เลี้ยงโคควบคู่กับการทำไร่ทำนา ซึ่ง
เป็นอาชีพหลักมาเป็นเวลาช้านานแล้ว
โดยเฉพาะโคพื้นเมือง ซึ่งเลี้ยงใน
ลักษณะการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

กรมปศุสัตว์ได้รวบรวมลักษณะของ
โคเนื้อพันธุ์ต่าง ๆ ที่กรมปศุสัตว์ได้
ดำเนินการปรับปรุงพันธุ์เพื่อประโยชน์
ในการศึกษาของประชาชนทั่วไป

โคพันธุ์บราห์มัน

ความเป็นมา

โคพันธุ์บราห์มัน เป็นโคที่ทุกประเทศแถบทวีปอเมริกา และยุโรปนำมาใช้ในการผลิตทั้งโคนมและโคเนื้อ ประเทศไทยได้มีการนำเข้าโคบราห์มันจากประเทศสหรัฐอเมริกาในปี 2497 เพื่อนำมาเลี้ยงปรับปรุงพันธุ์ ขยายพันธุ์และพัฒนาพันธุ์กรรมให้ดีขึ้น รวมทั้งสรรหาพ่อแม่พันธุ์ที่มีพันธุ์กรรมยอดเยี่ยมไว้แพร่ขยายพันธุ์ในประเทศ

ลักษณะประจำพันธุ์

โคบราห์มันมี 2 สี คือ บราห์มันเทา และบราห์มันแดง ลักษณะภายนอกส่วนใหญ่จะคล้ายกันแตกต่างกันที่สีเท่านั้น คือ ลำตัวจะมีลักษณะเรียวกกลม ศีรษะกว้างดูแข็งแรง หน้าผากหนา หูค่อนข้างยาว ข้อเท้าสั้นแข็งแรง มีข้อดี คือ ทนโรคและแมลง ให้ลูกได้นาน แม่เลี้ยงลูกเก่ง

ลักษณะทางเศรษฐกิจ

น้ำหนักแรกเกิด	29.49 กก.
น้ำหนักหย่านม	177.63 กก.
อัตราการเจริญเติบโตระยะกินนม	717 กรัม/วัน
น้ำหนักโตเต็มที่ พ่อพันธุ์	900 กก.
แม่พันธุ์	600 กก.
ซากอ่อน	55 เปอร์เซ็นต์ (%)
ซากเย็น	53 เปอร์เซ็นต์ (%)

มีเลี้ยงกันทั่วประเทศ แต่เลี้ยงกันมากที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

โคพันธุ์ตาก

ความเป็นมา

โคพันธุ์ตาก ได้เริ่มทำการศึกษาวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีต่างๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 โดยใช้วิธีผสมข้ามพันธุ์ (Cross Breeding) โดยวิธีผสมข้ามพันธุ์แบบผสมสลับ (Criss Crossing) ระหว่างโคพันธุ์ชาร์โรเลส์ และโค

พันธุ์อเมริกันบราห์มัน รวม 4 ชั่วอายุ จึงจะได้โคพันธุ์ตาก (ชาร์โรเลส์ 62.5% บราห์มัน 37.5%) เพื่อเป็นการสร้างโคเนื้อพันธุ์ใหม่ที่มีลักษณะทางพันธุกรรมที่ดี มีความสามารถด้านการให้ผลผลิต คุณภาพซากที่ดี จากการศึกษาสามารถมั่นใจได้ว่า โคพันธุ์ตาก (ชั่วที่ 3) มีความเหมาะสมที่จะเลี้ยงได้ดีในประเทศไทย และเป็นที่ต้องการของเกษตรกรเป็นจำนวนมาก โคเพศผู้มีอัตราการเจริญเติบโตดี

ลักษณะทางเศรษฐกิจ

น้ำหนักแรกเกิด 32.4 กก.

น้ำหนักหย่านม 1,194.8 กก.

อัตราการเจริญเติบโตระยะกินนม

812 กรัม/วัน

น้ำหนักโตเต็มที่ พ่อพันธุ์

1,350 กก.

แม่พันธุ์

800 กก.

ซากอ่อน

63 เปอร์เซ็นต์ (%)

ซากเย็น

62 เปอร์เซ็นต์ (%)

มีเลี้ยงกันมากที่ จ.ตาก พิษณุโลก และนครสวรรค์

โคพันธุ์กบินทร์บุรี

ความเป็นมา

โคกบินทร์บุรี เป็นอีกพันธุ์หนึ่งที่กรมปศุสัตว์ได้ศึกษาวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีต่างๆ เพื่อสร้างพันธุ์ขึ้น พันธุ์กบินทร์บุรี เกิดจากการนำโคพันธุ์ซิมเมนทอล ซึ่งเป็นโคสายเลือดยุโรปที่มีการเจริญเติบโตดี คุณภาพเนื้อและการให้น้ำนมสูง นำมาผสมกับโคพันธุ์บราห์มัน ที่มีความทนทานต่อโรคและแมลง เพื่อต้องการรวบรวมข้อดีของทั้งสองพันธุ์ไว้ในโคพันธุ์ใหม่ ซึ่งเป็นการสร้างพันธุ์โคของกรมปศุสัตว์ ที่มีคุณลักษณะเป็นโคพันธุ์ดีให้ผลผลิตเนื้อและนมที่มีคุณภาพสูงเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของประเทศไทย กรมปศุสัตว์ได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ ปี 2538 จนถึงปัจจุบัน

ลักษณะประจำพันธุ์

สีน้ำตาลแดง หน้าขาว ลำตัวค่อนข้างใหญ่ คุณสมบัตินี้ดี คือ ลูกโคกบินทร์บุรีมีความแข็งแรงกว่าลูกโคบราห์มัน กินนมเก่ง กินหญ้าได้เร็ว อัตราการเลี้ยงรอดสูง ไม่มีปัญหาการคลอดยาก (dystocia)

ลักษณะทางเศรษฐกิจ

น้ำหนักแรกเกิด	32.6 กก.
น้ำหนักหย่านม	183.7 กก.
อัตราการเจริญเติบโตระยะกินนม	740 กรัม/วัน

น้ำหนักโตเต็มที่ พ่อพันธุ์	1,200 กก.
แม่พันธุ์	500 กก.
ซากอ่อน	56 เปอร์เซ็นต์ (%)
ซากเย็น	54 เปอร์เซ็นต์ (%)
ผลผลิตน้ำนม ช่วงการให้นมที่ 1 (217 วัน)	6.35 กก./วัน
ช่วงการให้นมที่ 2 (160 วัน)	7.72 กก./วัน
ผลการศึกษาซากแบบสากล	
น้ำหนักมีชีวิต	421 กก.
น้ำหนักซากอ่อน	120.5 กก.
เปอร์เซ็นต์ซากอ่อน	55.82 %
น้ำหนักหน้าตัดเมื่อซัง	95 ซม.
เริ่มมีเลี้ยงกันที่ จ.ปราจีนบุรี จันทบุรี และราชบุรี	

โคพื้นเมืองสายพันธุ์ภาคใต้ (โคชน)

ความเป็นมา

ภาคใต้ของไทยนิยมเลี้ยงพ่อโคไว้เพื่อเป็น “โคชน” การชนโค ถือเป็นกีฬาท้องถิ่นของภาคใต้ที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง ดังนั้นโคพื้นเมืองในเขตภาคใต้ จึงได้รับการคัดเลือก

ปรับปรุงพันธุ์อย่างต่อเนื่องจากเกษตรกร โดยเฉพาะในกลุ่มที่เลี้ยงโคชน นักวิชาการหลายท่านให้ความเห็นสอดคล้องกันว่า โคพื้นเมืองในเขตภาคใต้ อาจจะมีเลือดของโคแขกที่เรียกว่า ชีบู (Zebu) ผสมปนเปอยู่บ้าง จึงมีโครงสร้างใหญ่ โดยเฉพาะพ่อโคชน

ลักษณะประจำพันธุ์

มีสีแดง น้ำตาลอ่อน น้ำตาลแก่ ดำ น้ำตาล-แดง
หน้าผากแคบ หูเล็ก เหนียงคอบาง ไม่พับซ้อน
เป็นหลิบ หนังสะดือสั้นติดพื้นท้อง ลำไส้คั่น
กระชับพื้นท้อง

ลักษณะทางเศรษฐกิจ

น้ำหนักแรกเกิด	15.58 กก.
น้ำหนักหย่านม	60.03 กก.
อัตราการเจริญเติบโตระยะกินนม	212 กรัม/วัน
อายุเมื่อให้ลูกตัวแรก	2.7 ปี
ช่วงการห่างให้ลูก	359 วัน
น้ำหนักโตเต็มที่ พ่อพันธุ์	500 กก.
แม่พันธุ์	280 กก.

นิยมเลี้ยงกันมากทางภาคใต้ เช่น จ.นครศรีธรรมราช พัทลุง และสงขลา

โคพื้นเมืองสายภาคเหนือ (ขาวลำพูน)

ความเป็นมา

โคขาวลำพูน เป็นโคพื้นเมืองของประเทศไทยพันธุ์หนึ่ง จึงเกิดขึ้นมาอย่างไรไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัด ยังไม่มีผู้ใดศึกษาอย่างจริงจัง ทำให้ไม่ทราบถึงถิ่นกำเนิดที่แท้จริง มีเลี้ยงกันอยู่ทั่วไป เฉพาะในเขตภาคเหนือ และเลี้ยงกันมากในจังหวัดลำพูนมานานแล้ว โดยเฉพาะเมื่อ 50-60 ปีที่ผ่านมา มีสีขาวปลอดทั้งตัว จึงนิยมเรียกโคพันธุ์นี้ว่า “โคขาวลำพูน”

ลักษณะประจำพันธุ์

มีรูปร่างใหญ่ สูงโปร่ง พูหางขาว หน้าสีชมพู จมูกสีชมพูส้ม เนื้อเขาเนื้อก็สีน้ำตาลส้ม หน้าผากแบน เหนียงสะอาดสีน้ำตาลปนทอง ขนลำตัวสีขาวเกรียน ขนตาขาว สีของหน้าชมพูส้ม หน้ายาว มีลักษณะเด่นเป็นสง่า จึงได้ถูกคัดเลือกให้เป็นพระโค ในพระราชพิธีแรกนาขวัญ

ลักษณะทางเศรษฐกิจ

น้ำหนักแรกเกิด	18.03 กก.
น้ำหนักหย่านม	103.4 กก.
อัตราการเจริญเติบโตระยะกินนม	398 กรัม/วัน
อายุเมื่อให้ลูกตัวแรก	2.8 ปี
ช่วงห่างการให้ลูก	370 วัน
น้ำหนักโตเต็มที่ พ่อพันธุ์	420 กก.
แม่พันธุ์	280 กก.

โคพื้นเมืองสายภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อีสาน)

ความเป็นมา

เกษตรกรไทยในภาคอีสานนิยมเลี้ยงโคเพื่อการใช้งานกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ แต่ในระยะหลังปริมาณการเลี้ยงโคพื้นเมืองอาจลดน้อยลง เนื่องจากมีการนำโคสายเลือดยุโรปมาผสมพันธุ์และมีการขยายพันธุ์ที่เลี้ยงอย่างกว้างขวาง ทำให้ได้โคลูกผสมที่ให้ผลผลิตสูงขึ้นได้คุณภาพเนื้อและราคาที่ดีกว่า จึงเป็นที่นิยมของเกษตรกรมาก ปัจจุบันมีการส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงเป็นอาชีพเสริม เป็นการอนุรักษ์พันธุ์กรรมไว้ไม่ให้สูญ

ลักษณะประจำพันธุ์

สีแดง น้ำตาลอ่อน น้ำตาลแก่ ดำ มีขนาดเล็ก น้ำหนักเมื่อโตเต็มที่

ลักษณะทางเศรษฐกิจ

น้ำหนักแรกเกิด	17.39 กก.
น้ำหนักหย่านม	88.30 กก.
อัตราการเจริญเติบโตระยะกินนม	340 กรัม/วัน
อายุเมื่อให้ลูกตัวแรก	2.6 ปี
ช่วงห่างการให้ลูก	370 วัน
น้ำหนักโตเต็มที่ พ่อพันธุ์	450 กก.
แม่พันธุ์	280 กก.

มีการเลี้ยงกันมากทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งตอนบนและตอนล่าง คือ จ.มหาสารคาม อุบลราชธานี ศรีสะเกษ ขอนแก่น

โคพื้นเมืองสายภาคกลาง (วัวลาน)

ความเป็นมา

การเลี้ยงโคพื้นเมืองในบริเวณภาคกลาง มีกันมานานแล้ว เหตุผลที่มีการเลี้ยงลดน้อยลง ก็เช่นเดียวกับโคพื้นเมืองสายภาคกลาง แต่ปัจจุบันเกษตรกรนิยมเลี้ยงมากขึ้น เนื่องจากเป็น แหล่งอาหารโปรตีน เป็นสัตว์ใช้งาน เป็นแหล่ง เก็บเงินของเกษตรกร และเป็นส่วนหนึ่งของอารยธรรมและทรัพยากรของ ประเทศ กรมปศุสัตว์จึงดำเนินโครงการปรับปรุงคุณภาพโคพันธุ์พื้นเมือง มี การศึกษาวิธีการเลี้ยงดู การจัดการที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ต้นทุนการผลิตที่ต่ำ และนำความรู้เผยแพร่แก่เกษตรกรทั่วไป

ลักษณะประจำพันธุ์

สีแดง น้ำตาลอ่อน น้ำตาลแก่ มีขนาดเล็ก น้ำหนักใกล้เคียงกับโคพื้นเมืองสายภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีไหล่ใหญ่ แต่เล็กกว่าวัวชน สะโพกลีบ รูปร่างเพรียวใช้วิ่งแข่งกัน

ลักษณะทางเศรษฐกิจ

น้ำหนักแรกเกิด	14.75 กก.
น้ำหนักหย่านม	66.21 กก.
อัตราการเจริญเติบโตระยะกินนม	258 กรัม/วัน
ช่วงห่างการให้ลูก	388 วัน
น้ำหนักโตเต็มที่ พ่อพันธุ์	500 กก.
แม่พันธุ์	350 กก.

เลี้ยงกันมากใน จ.สุพรรณบุรี กาญจนบุรี เพชรบุรี นครปฐม และ ประจวบคีรีขันธ์

สัตว์ปีก

ไก่พันธุ์โรดไอแลนด์เรด

ไก่พันธุ์โรดไอแลนด์เรด นับว่าเป็นไก่พันธุ์แท้ที่มีประโยชน์ต่อวงการอุตสาหกรรมไก่เนื้อและไก่ไข่ในโลกปัจจุบัน กรมปศุสัตว์ได้อนุรักษ์และวิจัยพันธุ์มาอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีผสมพันธุ์แบบเลือดชิดสูง

ลักษณะประจำพันธุ์ ขนสีแดงตลอดลำตัว ยกเว้นปลายปีกและหาง มีสีดำ หอนจก 6-11 จก หนีงยาน ตุ่มหูแดง ลำตัวใหญ่ยาวและกว้าง ผิวหนังขาว ไข่ดำ 295+3 ฟอง/ปี เปลือกไข่สีน้ำตาล อายุเริ่มไข่ 180+17 วัน ซึ่งกรมปศุสัตว์ใช้เป็นปุ๋ย-ย่าพันธุ์ เพื่อผลิตลูกผสมได้อย่างหลากหลายตามความต้องการของเกษตรกร เช่น ไก่เนื้อโตเร็ว (ไก่พื้นเมือง 5 สาย) ไก่สามสาย และพันธุ์ไก่ไข่

ไก่พันธุ์บาร์พลีมัธร็อค

กรมปศุสัตว์ได้อนุรักษ์และวิจัยพันธุ์มาอย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับไก่พันธุ์โรดไอแลนด์เรด เป็นพันธุ์ที่ให้ทั้งเนื้อทั้งไข่

ลักษณะประจำพันธุ์ ขนลายขาวสลับดำ หอนจก หน้าแดง แข็งมีสีเหลืองผิวหนังสีขาว เปลือกไข่สีน้ำตาล ไข่ดกปีละ 290+5 ฟอง อายุเริ่มไข่เมื่ออายุ 180+7 วัน กินอาหารวันละ 115 กรัม ใช้เป็นสายแม่พันธุ์พื้นฐานในการผลิตลูกผสม ไฮบริดโรด-บาร์ หรือรู้จักกันในนาม ฮาร์โกล์ ซึ่งเป็นไก่ไข่ดก 307+2 ฟอง/ปี และกรมปศุสัตว์ใช้เป็น ปุ๋ย-ย่าพันธุ์ เพื่อผลิตลูกผสมได้อย่างหลากหลายตามความต้องการของเกษตรกร เช่น ไก่เนื้อโตเร็ว (ไก่พื้นเมือง 5 สาย) และไก่สามสาย

ไก่ไทย-บาร์

เป็นไก่พันธุ์ใหม่ที่เกิดจากการวิจัยพันธุ์ไก่ พันธุ์บาร์พลีมัธหรือค ซึ่งปกติจะขนเป็นสีลายดำ

ลักษณะประจำพันธุ์ ขนลำตัว และปีกสีขาว ปลายปีกลายดำ สร้อยคอ และหางลายขาว หางดำหรือลายดำ หงอนจักร เหนียงใหญ่สีแดง แข็ง

สีเหลือง ไข่ดก สามารถผลิตไข่ได้ปีละ 290+ฟอง/ปี เท่ากับพันธุ์บาร์พลีมัธหรือค และเมื่อผสมข้ามกับพันธุ์ไก่พันธุ์ไรต์โอแลนด์เรด ลูกที่เกิดมาสามารถแยกเพศได้ตั้งแต่วัยแรกเกิดด้วยสีขน เพศผู้ขนสีขาว เพศเมียขนสีน้ำตาลไหม้ เป็นไก่พันธุ์ไข่ได้ดีเลิศ ไข่ปีละ 310+ฟอง/แม่ และเป็นแม่พันธุ์ เพื่อผลิตลูกผสมพื้นเมืองได้เป็นอย่างดี

ไก่พื้นเมือง (Thai Indigenous Chicken)

เป็นไก่ที่อยู่คู่กับประเทศไทยมานาน แม้แต่ในหนังสือ British Poultry Standards (1997) ยังรายงานว่า ไก่ชาโม (Shamo) ของญี่ปุ่น เป็นไก่ที่ถูกปรับปรุงจากไก่พื้นเมืองของไทย ไก่พื้นเมืองมีสีขน

หลากหลาย ปัจจุบันลักษณะสีขนขาวไก่พื้นเมืองยังไม่ถึงเพศผู้ส่วนใหญ่จะมีเหลืองหางดำมากที่สุด รองลงมา จะเป็นประดู่หางดำ เหลืองหางขาว ประดู่หางขาว สีเขียวและเทาตามลำดับ หงอนเกือบทั้งหมด (85%) เป็นหงอนหิน สีเข้ม มีสีเหลืองและดำ เพศเมียแข็งแรงคล้ายกับไก่เพศผู้ พ่อพันธุ์ 3.5 กก. แม่พันธุ์ 2.5 กก.

สมรรถภาพการผลิต :

น้ำหนักแรกเกิด 31.0 ± 4.1 กรัม
น้ำหนัก 12 สัปดาห์ $1,063.9 \pm 176.0$ กรัม
น้ำหนัก 16 สัปดาห์ $1,508.0 \pm 305.5$ กรัม
อายุเมื่อให้ไข่ฟองแรก 222.8 ± 49.7 วัน
น้ำหนักเมื่อให้ไข่ฟองแรก $1,908.7$ กรัม
น้ำหนักไข่ฟองแรก 35.5 ± 5.0 กรัม

ไก่เซียงไฮ้ (Shanghai Chickens)

ไก่พันธุ์นี้ถูกนำเข้ามาในประเทศไทย ราวปี 2524 โดยรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีน ถวายใจมีเชื้อแต่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ลักษณะประจำพันธุ์ เพศผู้

และเพศเมียมีลักษณะ ทั่วไปคล้ายๆ กับไก่โรดไอแลนด์แดงแต่มีรูปร่างและน้ำหนักตัวมากกว่า ไก่โรดฯ สีขนมีสีเหลืองเข้ม ขนปลายคอมีสีดำ หงอนจักรแข็งและพิวหนังสือเหลือง เปลือกไข่สีน้ำตาล แข็งมีขน น้ำหนัก : พ่อพันธุ์ 4.0 กิโลกรัม แม่พันธุ์ 3.1 กิโลกรัม

สมรรถภาพการผลิต

อายุเมื่อให้ไข่ฟองแรก $190 \pm$ วัน
น้ำหนักเมื่อให้ไข่ฟองแรก $2,079 \pm 133$ กรัม
จำนวนไข่ต่อปี 180 ± 19 ฟอง

ไก่เบตง

เป็นไก่ที่พบมากในอำเภอเบตง อำเภอธารโต จังหวัดยะลา และบางอำเภอในจังหวัดนราธิวาส ซึ่งเป็นไก่ที่มีเชื้อสายมาจากไก่พันธุ์แลนซาน ประเทศจีน

ลักษณะประจำพันธุ์ มีขนสีเหลืองทอง

ถึงเหลืองออกตลอดลำตัว ขนที่ขึ้นเป็นประเภทขนอ่อนและสั้น ปกคลุมตลอดลำตัว ทำให้มองดูเหมือนไก่ไม่มีหาง ไม่มีปีก ปากสีเหลืองจางอมปากงอแงแข็งแรง ผิวหนังสีเหลือง หรือสีแดงเรื่อๆ แข็งและนิ้วสีเหลือง หงอนจักร น้ำหนักเมื่อโตเต็มที่ เพศผู้หนัก 3 กิโลกรัม เพศเมียหนัก 2.7 กิโลกรัม ไข่ฟองแรกเมื่ออายุ 169 วัน เมื่ออายุ 5 เดือน ได้น้ำหนัก 1.92 กิโลกรัม ให้อาหารประมาณ 115 กิโลกรัม

ไก่ชื้อฟ้า (Chee Fah)

เป็นไก่พื้นเมืองในท้องถิ่น ของชาวเขา ในเขตอำเภอภูชี้ฟ้า แม่ฟ้าหลวง เติง และเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย ไก่พันธุ์นี้กรมปศุสัตว์ได้รวบรวมพันธุ์ มาทำการคัดเลือกและปรับปรุงพันธุ์ ตั้งแต่ปี 2544

ลักษณะประจำพันธุ์ เพศผู้มีขนหลัง (saddle) และขนหางมีสีดำ หงอนจักร ขนตา ปาก แข็ง ผิวหนัง เนื้อ กระดูกและเครื่องในมีสีดำ เพศเมียมีขนสีเหลือง อ่อนสลัดดำ ทั่วทั้งตัวคล้ายกับลายนกคุ้ม หงอนจักร ขอบตา ปาก แข็ง ผิวหนัง เนื้อ กระดูกและเครื่องในมีสีดำ น้ำหนักมาตรฐาน : พ่อพันธุ์ 2.5 กิโลกรัม แม่พันธุ์ 1.8 กิโลกรัม

สมรรถภาพการผลิต

น้ำหนักแรกเกิด 25.1 ± 3.2 กรัม

น้ำหนัก 12 สัปดาห์ 849.2 ± 123.6 กรัม

น้ำหนัก 16 สัปดาห์ $1,259.1 \pm 217.2$ กรัม

อายุเมื่อให้ไข่ฟองแรก 151.4 ± 6.8 วัน

น้ำหนักเมื่อให้ไข่ฟองแรก $1,388.3 \pm 178.4$ กรัม

น้ำหนักไข่ฟองแรก 30.7 ± 2.0 กรัม

ไก่ฟ้าหลวง (Fah Luang Chicken)

เป็นไก่พื้นเมืองในท้องถิ่น ของชาวเขา ในเขตอำเภอภูซำฟ้า แม่ฟ้าหลวง เติง และ เวียงแก่น จังหวัดเชียงราย ไก่พันธุ์นี้กรม ปศุสัตว์ได้รวบรวมพันธุ์ มาทำการคัดเลือกและ ปรับปรุงพันธุ์ตั้งตั้งแต่ปี 2544

ลักษณะประจำพันธุ์ เพศผู้มีขนหลัง (Saddle) และขนสร้อยคอ สีเหลืองเข้ม ขนหางมีสีดำหงอนจักร ขอบตา ปาก แข็ง ผิวหนัง เนื้อ กระดูก และเครื่องในมีสีดำ เพศเมีย มีขนสีเหลืองเข้มสลับดำทั่วทั้งตัว หงอนจักร ขอบตา ปาก แข็ง ผิวหนัง เนื้อ กระดูกและเครื่องในมีสีดำ น้ำหนัก : พ่อพันธุ์ 2.3 กิโลกรัม แม่พันธุ์ 1.7 กิโลกรัม

สมรรถภาพการผลิต

น้ำหนักแรกเกิด 25.3 ± 2.9 กรัม

น้ำหนัก 16 สัปดาห์ $1,253.9 \pm 287.3$ กรัม

อายุเมื่อให้ไข่ฟองแรก 153.3 ± 7.3 วัน

น้ำหนักเมื่อให้ไข่ฟองแรก $1,376.6 \pm 193.2$ กรัม

น้ำหนักไข่ฟองแรก 30.6 ± 2.1 กรัม

ไก่แม่ฮ่องสอน (Mae Hong Son Chicken)

เป็นไก่พื้นเมืองท้องถิ่นที่เลี้ยงกันมาก
ในชนบทเกือบทุกอำเภอของจังหวัดแม่ฮ่องสอน
เกษตรกรที่เลี้ยงมีทั้งเกษตรกรในหมู่บ้านต่างๆ
และชาวเขาไม่ว่าจะเป็น มุเซอ ลีซอ ฯลฯ ไก่พันธุ์นี้
บางที่เรียกว่า ไก่ตอ กรมปศุสัตว์ได้รวบรวมพันธุ์
มาทำการคัดเลือกและปรับปรุงพันธุ์ตั้งแต่ปี 2544

ลักษณะประจำพันธุ์ เพศผู้มีขนหลัง (Saddle) และสร้อยคอมีสีเหลือง
เข้ม ขนลำตัวและหางมีสีดำ มีปูยขาวที่โคนหาง หงอนจักร แข็งสีดำเรียวเล็ก
เหมือนไก่ป่า ผิวหนังสีขาวเพศเมียขนทั้งตัวมีสีเหลืองกระหรือสีน้ำตาลอ่อนลายป่า
หงอนจักร แข็งสีดำเรียวเล็กเหมือนไก่ป่า ผิวหนังสีขาว พ่อพันธุ์ 1.4 กก.
แม่พันธุ์ 0.9 กก.

สมรรถภาพการผลิต

น้ำหนักแรกเกิด 19.9 ± 2.8 กรัม

น้ำหนัก 16 สัปดาห์ 837.8 ± 160.5 กรัม

อายุเมื่อให้ไข่ฟองแรก 148.8 ± 26.2 วัน

น้ำหนักเมื่อให้ไข่ฟองแรก 829.7 ± 133.6 กรัม

น้ำหนักไข่ฟองแรก 26.7 ± 3.0 กรัม

พันธุ์ไก่ลูกผสม 3 สายพันธุ์

กรมปศุสัตว์มีนโยบายด้านการวิจัยและ
พัฒนาพันธุ์สัตว์ปีกและเทคโนโลยีการจัดการต่างๆ
ให้เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศ และการเลี้ยงดู
ของเกษตรกรรายย่อยในท้องถิ่น และเป็นที่

ต้องการของตลาด ซึ่งในปัจจุบันความนิยมของผู้บริโภค เน้นไปที่ไก่พื้นเมือง พันธุ์แท้เพราะรสชาติเนื้อแน่น ไขมันต่ำ และเนื้อมีกลิ่นหอม ซึ่งตรงกันข้ามกับ ไก่เนื้อโตเร็ว ดังนั้นกลุ่มงานสัตว์ปีก กองบำรุงพันธุ์สัตว์ จึงได้ทำการวิจัย ผสมพันธุ์ไก่สามสายพันธุ์ขึ้นมา เพื่อทำเป็นสายแม่พันธุ์ที่มีคุณสมบัติให้ลูกตก สามารถผลิตลูกได้ 150-180 ตัว/แม่/ปีก เจริญเติบโตเร็ว น้ำหนัก 1.7 กก. ภายใน 16 สัปดาห์ เนื้อหน้าอกเต็ม เมื่อนำไปผสมกับไก่พื้นเมืองแล้ว จะให้ลูกผสมที่สายที่มีคุณภาพเนื้อทัดเทียมกับไก่พื้นเมือง

เปิดพันธุ์ปากน้ำ

เปิดพื้นเมือง ที่กรมปศุสัตว์อนุรักษ์และ พัฒนาต่อเนื่องมากกว่า 30 ปี จนมีขีดความสามารถในการให้ผลผลิตไข่ปีละ 280-300 ฟอง กินอาหาร 120-130 กรัม/ตัว/วัน ไข่หนัก 1 กิโลกรัม กินอาหาร 2.8 กิโลกรัม เริ่มไข่อายุ 150 วัน เลี้ยงง่าย ต้านทานโรค แข็งแรง เหมาะสำหรับเกษตรกรรายย่อยในชนบท และสำหรับผสมข้ามพันธุ์กับเปิดพันธุ์กบินทร์บุรี จะให้ลูกผสมที่มีผลผลิตสูง ไข่เฉลี่ย 320-328 ฟอง/ปี

เปิดไข่กบินทร์บุรี

เดิมเป็นเปิดพันธุ์กากี้แคมเบลล์ที่ได้ รับการปรับปรุงพันธุ์ให้มีลักษณะพิเศษเฉพาะพันธุ์ คือ เพศเมียจะมีขนเป็นสีงาช้างตลอดลำตัว ขา และแข้งสีส้ม ปากสีน้ำเงินประจำ เริ่มไข่ เมื่ออายุ 150-160 วัน น้ำหนักตัวเมียเริ่มไข่

1,450-1,500 กรัม สามารถไข่ได้ 145-160 กรัม/ตัว และอายุการให้ไข่ 1-2 ปี แต่ปีแรกจะให้ไข่มากที่สุด ส่วนเพศผู้จะมีลักษณะพิเศษ คือ ตัวใหญ่กว่าเพศเมีย น้ำหนักอยู่ระหว่าง 1,700-1,800 กรัม/ตัว หัวมีขนสีเขียวแก่คลุมลงมาจนถึงกลางลำคอ โดยเฉพาะเปิดหนุ่มอายุ 5-7 เดือน ขนหัวและคอจะมีสีเขียวแก่ชัดเจนและสีนี้จะค่อยๆ จางลงจนเป็นสีน้ำเงินปนดำ เมื่อเปิดอายุมากขึ้น ขนหาง 2-3 เส้นจะงอโค้งขึ้นด้านบน ปลายขนหางและปลายขนปีกจะมีสีน้ำตาลดำ ขนลำตัวสีเทา แต่ขนจากกลาง ลำคอจนถึงไหล่ และหน้าอกด้านหน้าจะมีสีน้ำตาลเข้ม ขนแข้งสีส้ม ปากสีน้ำเงินปนดำ

เปิดพันธุ์นครปฐม

เปิดนครปฐม เป็นเปิดพันธุ์พื้นเมืองที่ใกล้สูญพันธุ์ สถาบันวิจัยและพัฒนาสัตว์ปีกแห่งชาติได้รวบรวมพันธุ์มาจากชายแดนภาคใต้ 20-30 ตัว เป็นฝูงสุดท้ายที่รวบรวมได้ เมื่อปี พ.ศ. 2533 ปัจจุบันทำการวิจัยด้านพันธุกรรม และพัฒนาพันธุ์ เพื่อวัตถุประสงค์ให้เป็นเปิดที่ให้ทั้งไข่ และเนื้อ และต้านทานโรค ซึ่งกรมปศุสัตว์จะดำเนินการจดทะเบียนเป็นแหล่งพันธุ์กรรมสัตว์พื้นเมืองต่อไป

เปิดเทศพันธุ์ท่าพระ

เปิดเทศพันธุ์พื้นเมืองที่เลี้ยงอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศไทย ซึ่งเปิดเนื้อเติบโตเร็ว ตัวใหญ่ ไข่ได้เอง กองบำรุงพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์ จึงมีนโยบายให้ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ท่าพระ เลี้ยงเพื่อปรับปรุงพันธุ์ตั้งแต่ปี 2527 มุ่งเน้นเกี่ยว

กับการเจริญเติบโตและการให้ผลผลิตไข่

ด้านการให้ผลผลิต เป็ดเทศพันธุ์ท่าพระ 2 สามารถไข่ได้เพิ่มจำนวนจากเดิม 77 ฟอง ต่อปี เป็น 98 ฟองต่อปี อายุเริ่มไข่ 7 เดือน ไข่ปีละ 4-5 ชุด เฉลี่ยชุดละ 17-20 ฟอง ช่วงห่างของการไข่แต่ละชุด 52 วัน น้ำหนักไข่เฉลี่ย ฟองละ 75 กรัม และกำลังดำเนินการปรับปรุงพันธุ์ เพื่อให้ผลผลิตไข่ 150 ฟองต่อปี อายุของเป็ดเทศที่เหมาะสมสำหรับขุนส่งตลาดอยู่ที่ 12 สัปดาห์ จะให้ผลผลิตสูงเริ่มจากอายุแรกเกิด-12 สัปดาห์ อาหารที่ใช้เลี้ยงจำนวน 7.25 กิโลกรัม จะได้น้ำหนักเป็ดเฉลี่ย 2.67 กิโลกรัม มีอัตราแลกเนื้อ 2.8 : 1

เป็ดเทศกบินทร์บุรี

เป็ดเทศกบินทร์บุรี เป็นเป็ดที่ได้รับ การวิจัยและพัฒนาจากเป็ดเทศบาร์บารี ซึ่งมาจากประเทศฝรั่งเศส เมื่อปี พ.ศ. 2533 ลักษณะขนมีสีขาวปลอด ยกเว้นบริเวณ กลางหัวมีจุดดำ มีการเจริญเติบโตเร็ว ให้ไข่ตก

ปีละ 160-180 ฟอง /แม่เริ่มไข่เมื่ออายุ 6-7 เดือน เพศผู้โตเต็มที่ 4.5-5 กิโลกรัม เพศเมีย 2.8-3 กิโลกรัม กินอาหารวันละ 150-160 กรัม ปัจจุบันได้ขยายพันธุ์ไปทั่วประเทศ ได้รับความนิยมสูงมาก เนื่องจากเลี้ยงง่ายในสภาพชนบท เติบโตเร็ว สามารถขุนส่งตลาดได้เมื่อ น้ำหนักตัว 3.5 กิโลกรัม ภายใน 60-70 วัน อัตราการแลกเนื้อ 3.5 : 1 คุณภาพเนื้อสีแดงคล้ายเนื้อโคมีไขมันต่ำ เนื่องจากขนสีขาวทำให้ราคาดี เมื่อนำไปชำแหละสามารถขยายพันธุ์ได้เอง ปัจจุบันได้ขยายพันธุ์สู่เกษตรกรทั่วทุกภาคของประเทศ

เลี้ยงสัตว์ให้โตพลดี จะต้องมึ

- สัตว์พันธุ์ดี
- อาหารดี
- โรงเรือนดี
- การจัดการ (การเลี้ยงดู) ดี
- การควบคุมป้องกันโรคดี

มีปัญหาในการเลี้ยงสัตว์ ปรึกษาได้ที่

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด

สำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัยที่ 1-9